

ကျေးဇူးတင်ရှိခြင်း

ဤစာအုပ်ငယ် ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် အသက်သက်မှ ကူညီပံ့ပိုး ကြသည့် အောက်ခေါ်ပြုပါရှိလျှင်များအား အထူးကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း ခေါ်ပြလိုပါသည်။

ဝိမာဏာ Dr. Satake Motoyoshi ခိုချိန်နိရုတ္တသို့လှယ် တိုက်ရိုက်ပို့ ဂျပန်နိုင်ငံအား မိတူဒေအချက်အလက်များနှင့် အခြားသောပံ့ပိုး မှုများ အတွက်လည်းကောင်း၊

ဆေးပညာနှင့် ဆေးဖက်ဆိုင်ရာဝေါဟာရများ၊ ရောဂါအမည်များကို ရှာဖွေဖော်ပြပေးသော ဒေါက်တာခင်မိမိထွန်းနှင့် ဒေါက်တာမီးရှူးရှူး တို့အားလည်းကောင်း၊

ဒေါ်သန်းသန်းအေး BANCA နှင့် ပုပိုး မြန်မာ့ဆေးဖက်ဝင်ပင်များ ဥပမာပုံမှ တောအုပ်ကြီး ဒေါ်ခင်မိုးထွေးအားလည်းကောင်း၊

အချိန်များစွာပေး၍ ကွန်ပျူတာရိုက်ပေးခြင်းနှင့် ဆေးဖက်ဝင်အပင် အမျိုးကို ရှာဖွေဖတ်ပုံရိုက်ပေးသော နော်သဲလ်မာအေး အကြိုတန်မာရေး သစ်တောပညာရှင်အဖွဲ့အားလည်းကောင်း၊

နောက်ဆုံးခေါ်ပြခြင်း ဖြစ်သော်လည်း အင်မတန်မှ အားပေးကူညီ ခဲ့သောမိတ်ဆွေကြီး ဦးအောင်ဇေယျ (Mr. Yutaka Agatsuma) အား လည်းကောင်း၊

ပြင်ဦးလွင်တိုင်းတော်ကြီးရက္ခဝေလေယျာဉ် (Htoo Foundation) အားလည်းကောင်း၊ ခိုချိန်နိရုတ္တသို့လှယ်အားလည်းကောင်း၊ ကျေးဇူးအထူးတင်ရှိပါကြောင်းမှတ်တမ်းတင်အပ်ပါသည်။

Acknowledgement

For the successful publishing of the booklet of Medicinal Plants in Myanmar, my thanks are due to the following persons.

Professor Dr. Satake Motoyoshi of Ochanomizu University, Tokyo, Japan; for his kind help in providing chemical formulas and other necessary support;

Dr. Khin Mie Mie Htun, Assistant Surgeon, General Hospital, Kyaiklat and Dr. Mi Jue Jue, House Surgeon, N. Okalapa General Hospital, for their help in interpreting definitions of medical terminologies;

Daw Than Than Aye (BANCA) and Daw Khin Myo Htwe, Medicinal Range Officer, Popa Mountain Medicinal Plant Garden for their help in getting References and literatures on Myanmar Traditional and also identification of some medicinal plants;

Naw Thelmar Aye, Senior Clerk for her tireless effort and time consuming work in computing the whole manuscript and photographing of some medicinal plants personally;

And lastly but not the least to my old friend U Aung Zeya (Mr. Yutaka Agatsuma), Pin Oo Lwin Botanical garden, (Htoo Foundation) and Ochanomizu University for their encouragement and help all the time.

ဤစာအုပ်အကြောင်း

ဤစာအုပ်တွင် ဆေးဖက်ဝင်ပင်များနှင့်ပတ်သက်သော အောက်ပါ အချက်များကို စုဆောင်းဖော်ပြထားပါသည်။

- ❖ မြန်မာအမည်အခေါ်အဝေါ်များကို မြန်မာအက္ခရာစဉ်လိုက်လည်းကောင်း၊ အင်္ဂလိပ်အမည်နှင့် အခြားသောလူမျိုးစုများ အခေါ်အဝေါ်များကိုလည်း ဖော်ပြထားပါသည်။
- ❖ သိပ္ပံနည်းအရ ရုက္ခဗေဒအမည်များ၊ ၎င်းတို့ပါဝင်သောမျိုးရင်းများအမည်၊ အပင်ပုံသဏ္ဍာန်နှင့်ပေါက်ရောက်သည့်ဒေသများကိုဖော်ပြထားပါသည်။
- ❖ ဆေးဖက်ဝင်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဆေးဖော်စပ်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ တိုက်ရိုက်အကျိုးပြုနိုင်သည့်အပင်၏အစိတ်အပိုင်းများကို ဖော်ပြထားပါသည်။
- ❖ ဆေးဖက်ဝင်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာ့ရိုးရာဆေးကျမ်းများအလိုအရ အာနိသင်များ၊ ဖျောက်နိုင်သောရောဂါများ၊ ကိုယ်ခန္ဓာတွင်ခံစားရသော ဝေဒနာများအကြောင်းဖော်ပြထားပါသည်။
- ❖ ရောဂါအမျိုးမျိုးနှင့် ရောဂါလက္ခဏာများ၏အခေါ်အဝေါ်များကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာနှင့် ခေတ်အခေါ်အဝေါ်များကို တစ်ခုချင်း ဖော်ပြနိုင်သော်လည်း အရေးကြီးသော အခေါ်အဝေါ်များကိုဖော်ပြထားပါသည်။
- ❖ ရောဂါများနှင့်ရောဂါလက္ခဏာများ၏ မြန်မာအခေါ်အဝေါ်၊ အင်္ဂလိပ်အခေါ်အဝေါ်၊ အဓိပ္ပါယ်ဖော်ပြချက်များကို နောက်ဆက်အနေဖြင့် ဖော်ပြထားပါသည်။
- ❖ ဆေးဖက်ဝင်ပင်များ၏ ရုက္ခဗေဒအမည်များကိုလည်း အင်္ဂလိပ်အက္ခရာစဉ်အလိုက် နောက်ဆက်တွဲတွင်ဖော်ပြထားပါသည်။

About this book

This book presents the following points concerning medicinal plants:

- * The Myanmar names in alphabetical order and English names and other names of other races;
- * The scientific names and also the respective position of family, Genus and species are also given;
- * The parts or part of plants which are used in direct application or as ingredient in making medicine are also given;
- * Names of diseases and symptoms in medical terminologies are mentioned for each medicinal plant presented;
- * Names of diseases that can be cured according to old traditional methods and also body suffering conditions are mentioned;
- * Glossary of names of diseases, symptom and suffering are given in Myanmar to English as best as possible; and
- * Lists of Scientific names in alphabetical order according the family they belong;

အကြောင်းအရာ

စကားဆို

ကျေးဇူးတင်ခြင်း

ဤစာအုပ်အကြောင်း

ဆေးဖက်ဝင်ပင်များ

၁။ ကတော့ခါး

၂။ ကညွတ်

၃။ ကနုနို (အရိုင်း)

၄။ ကုလားဖျက်စိ

၅။ ကုံကော်

၆။ ကောက်ရိုးဖွယ်

၇။ ကုက္ကို (မြန်မာ)

၈။ ကပ်ပိဋ်

၉။ ကန်စွန်းပင်(ခေ)

၁၀။ ကန်ချပ်ဖြူ

၁၁။ ကပ်စေးနဲ့

၁၂။ ကိုကုန်

၁၃။ ကိုယ်ရကြီး

၁၄။ ကျောက်ဖရုံပင်

၁၅။ ကြက်ဆူ

၁၆။ ကြက်သွန်နီ

၁၇။ ကြက်သွန်ဖြူ

၁၈။ ကြက်ဟင်းခါး

၁၉။ ကြောင်ပန်း

၂၀။ ကြောင်ရိုသေ

၂၁။ ကြောင်လျှာ	၂၂။ ကြွတ်ဖုန်	၂၃။ ကွမ်းစားဖုန်း	၂၄။ ကွမ်းရွက်ပင်	၂၅။ ကွမ်းသီးပင်	၂၆။ ကျွဲကျောင်းမှင်ဆေး	၂၇။ ကျွန်း	၂၈။ ခပေါင်းကြီး	၂၉။ ခေါင်ရန်းပင်	၃၀။ ခန်းတောက်	၃၁။ ချေးသီးပင်	၃၂။ ချင်း (ရှင်း)	၃၃။ ငရုတ်	၃၄။ ငရုတ်ကောင်း	၃၅။ င	၃၆။ ငှက်	၃၇။ ငွေပန်း	၃၈။ ငှက်ပျောပင်	၃၉။ စပါးလင်	၄၀။ ဓမ္မန်စပါး	၄၁။ ဓမ္မတ် (တရုတ်နံနံ)	၄၂။ စံကားဝါ	၄၃။ စောင်းလျား	၄၄။ ဆီးချို
----------------	---------------	-------------------	------------------	-----------------	------------------------	------------	-----------------	------------------	---------------	----------------	-------------------	-----------	-----------------	-------	----------	-------------	-----------------	-------------	----------------	------------------------	-------------	----------------	-------------

စာမျက်နှာ

၁

၃

၅

၇

၉

၁၁

၁၃

၁၅

၁၇

၁၉

၂၁

၂၃

၂၅

၂၇

၂၉

၃၁

၃၃

၃၅

၃၇

၃၉

၄၄။	ဆုံးချုပ်	၅၅။	မာတိကာစာစောင်	၂၃၀
၄၅။	ဆုံးဖြတ်ချက်ပေး	၄၆။	မုခ်ဒီး	၂၃၀
၄၆။	ဆုံးပန်း	၄၇။	မုခ်ဒီး	၂၃၀
၄၇။	ဆေးဝါးကြီး	၄၈။	မုခ်ဒီး	၂၃၀
၄၈။	ဆေးမဝန်း	၄၉။	မုခ်ဒီး	၂၃၀
၄၉။	ဆင်တုံးမန္တလယ်	၅၀။	မုခ်ဒီး	၂၃၀
၅၀။	ဆင်တုံးမောင်း	၅၁။	မုခ်ဒီး	၂၃၀
၅၁။	ဆယ့်နှစ်ရာသီ	၅၂။	မုခ်ဒီး	၂၃၀
၅၂။	စာတိုပျိုလ်	၅၃။	မုခ်ဒီး	၂၃၀
၅၃။	တပင်တိုင်မြန်မာ	၅၄။	မုခ်ဒီး	၂၃၀
၅၄။	တပာ	၅၅။	မုခ်ဒီး	၂၃၀
၅၅။	တောင်မဲဆုပ်	၅၆။	မုခ်ဒီး	၂၃၀
၅၆။	တေးဝယ်ပိုင်း	၅၇။	မုခ်ဒီး	၂၃၀
၅၇။	ထိကန်း	၅၈။	မုခ်ဒီး	၂၃၀
၅၈။	ဒဟတ်သင်္ကန်း	၅၉။	မုခ်ဒီး	၂၃၀
၅၉။	ဒက္ခိသ	၆၀။	မုခ်ဒီး	၂၃၀
၆၀။	ဒန့်သလပွန်	၆၁။	မုခ်ဒီး	၂၃၀
၆၁။	နန္ဒင်း	၆၂။	မုခ်ဒီး	၂၃၀
၆၂။	နုလင်ကျော်	၆၃။	မုခ်ဒီး	၂၃၀
၆၃။	နံနံပင်	၆၄။	မုခ်ဒီး	၂၃၀
၆၄။	နံ့သာမြို့	၆၅။	မုခ်ဒီး	၂၃၀
၆၅။	နွယ်ချို	၆၆။	မုခ်ဒီး	၂၃၀
၆၆။	နွယ်သာကို	၆၇။	မုခ်ဒီး	၂၃၀
၆၇။	နမ်းပင်	၆၈။	မုခ်ဒီး	၂၃၀

၉၃။	ယူကလစ်ပင်	၁၁၅	၁၁၃။	အလိုကျ။	၂၃၃
၉၄။	ရာတန်စေ့ပင်	၁၁၇	၁၁၈။	အောင်မဲဖြူ	၂၃၅
၉၅။	ရဲယို	၁၁၉	၁၁၉။	အုန်းသီးပင်	၂၃၇
၉၆။	ရုံးပတီပင်	၁၉၁	၁၂၀။	ကုသရမူလီ	၂၃၉
၉၇။	ရှားစောင်းလက်ပတ်	၁၉၃			
၉၈။	ရှဉ့်ပတက်	၁၉၅			
၉၉။	ရွှေစွယ်	၁၉၇			
၁၀၀။	လေးညှင်း	၁၉၉			
၁၀၁။	လက်ပံ	၂၀၁			
၁၀၂။	လင်းနေ	၂၀၃			
၁၀၃။	ဝဥ	၂၀၅			
၁၀၄။	သစ္စားဖွား	၂၀၇			
၁၀၅။	သနပ်	၂၀၉			
၁၀၆။	သနပ်ပစ္စည်း	၂၁၁			
၁၀၇။	သပွတ်	၂၁၃			
၁၀၈။	သလဲပင်	၂၁၅			
၁၀၉။	သီတင်း	၂၁၇			
၁၁၀။	သဘောပင်	၂၁၉			
၁၁၁။	သဘောမညို	၂၂၁			
၁၁၂။	သဘောမဲဇေလီ	၂၂၃			
၁၁၃။	သင်းဝင်	၂၂၅			
၁၁၄။	ဟင်းနုနယ် (စူးပေါက်)	၂၂၇			
၁၁၅။	အကျော်	၂၂၉			
၁၁၆။	အကြောပေါင်းတစ်ထောင်	၂၃၁			

ကျမ်းကိုးများ ၂၄၁
 ရောဂါအမည်များပေါ်ပြရက်
 သိပ္ပံအမည်များ အင်္ဂလိပ်အက္ခရာစဉ်ဖြင့်ပေါ်ပြခြင်း

နောက်ဆက်တွဲ (၁)
 နောက်ဆက်တွဲ (၂)

ကကျွဲခါး (Kazaw-kha)

Solanum indicum L
 ချိုရင်း (Family) SOLANACEAE

- အင်္ဂလိပ်အမည် (English Name) : Indian Night Shade
- ကချင်အမည် (Kachin Name) : Haw Hkam Kaju
- ဟိန္ဒီအမည် (Hindi Name) : Kateri-bari
- အပင်ပုံသဏ္ဍာန် (Habit) : ချုံပင် (Shrub)
- အသုံးပြုရသည့်အစိတ်အပိုင်း (Part Used) : ပွင့်၊ ပင်၊ အပွင့် (Five potent parts viz. Leaf, Flower, Root, Seed and Bark)

ဆေးကုသခြင်း (Medicinal)

- ကကျွဲခါးသည် ပျံ့စပ်စွာ အရသာရှိသော အပင်တစ်မျိုးဖြစ်သည်။
- အမြစ် - ဆန်ဆေးရည်နှင့်သွေးဖိုသောက်ပါက နာမေးသွေးပျောက်ခြင်းကို ပျောက်စေသည်။
- အသီး - မိမိပြီး အနီးပါးက နာကျင်စေသော နာကျင်ခြင်းကို ကာကွယ်ပေးသည်။
- ပွင့်၊ ပင်၊ အပွင့် - ကြိုက်စရာရှိသော အပင်တစ်မျိုးဖြစ်ပြီး ခြေထောက်၊ ကင်းဆင်းပျောက်ကင်းစေသည်။
- ဝေဿလင်္ဂကို ပြုစုစေသည်။ နာရီအားပေးသည်။ နုနုနု ဟု ခေါ်ရာတွင် အရသာပျောက်စေသည်။

ပေါက်ဆောက်သည့်အသေ (Distribution)

မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့အပြားတွင် သဘာဝ ပေါက်ဆောက်သည်။ Grown in all parts of Myanmar naturally.

ပွင့်/သီးချိန် (Flowering and Fruiting)

: တစ်နှစ်ပတ်လုံး ပွင့်သီးသည်။

Through out the year

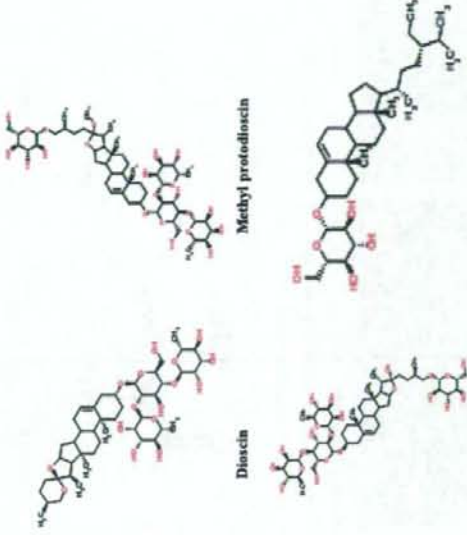
Uses: Leprosy, Asthma, Purigo, Menstrual disorder. Antidote for snake bite and scorpion stings.

1. *Solanum indicum* Linn.

Chemical constituents

β - Sitosterol, β - sitosterol glucoside, dioscin, methyl protodioscin, dioscin, methyl protodioscin and protodioscin

Protodioscin β - sitosterol glucoside

Reference

H. F. Smit, H. J. Weerdenbag, R. H. Singh, G. J. Meulenbelt, R. F. Labadie and J. H. Zwiaving: Ayurvedic herbal drugs with possible cytostatic activity, *Journal of Ethnopharmacology*, Volume 47, Issue 2, 7 July 1995, Pages 75-84

ကညတ် (Ka-nyoot)

Asparagus officinalis Linn

မျိုးရင်း: (Family) ASPARAGACEAE

အင်္ဂလိပ်အမည် (English Name) : Common Asparagus,

Sparrow grass

မွန်အမည် (Mon Name) : Sani Kamat

အပင်ပုံသဏ္ဍာန် (Habit) : ရုံးဖွယ်ပင်

(Climber with stout stem)

အသုံးပြုသည့်အစိတ်အပိုင်း (Part Used) : အရွက်၊ အမြစ်၊ အညွန့်၊

Leaf, Root and Shoot

ထောက်ပံ့ပေးသည့်ပစ္စည်း (Medicinal)

အပင်သည် အေး၊ ချို၊ ဆိပ်၊ သီးအရသာရှိ အားပေးပေးနိုင်ပါသည်။

အပျို၊ အညွန့်၊ - ကြော့ချက်တားသောက်ပါကအားရှိသည်။ နို့စည်အားနည်းခြင်း၊ သွေးအားကျခြင်း၊ ပန်သေယန်ညှို့ရုံခြင်း၊ ခွဲ သလိပ်ပြန်ခြင်းတို့အတွက် အာနိသင်ရှိသည်။

အမြစ် - ကျိန်ရသောအဆီကို ကိုယ် လက် အဆစ်အမြစ်စတင် ခြင်း၊ ကိုက်ခဲခြင်းတို့အတွက် လိမ်းလျှော်ပျောက်ကင်း သည်။ အမြစ်ကိုကျိန် နှော့နို့နှင့်အတူ ဓလေ့သောက်ပါက ကျောက်တည်ခြင်းကိုပျောက်ကင်းစေသည်။

ပေါက်ရောက်သည့်ဧကသမား (Distribution)

မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝှမ်းလုံး အေးသောဧကသမားတွင်လည်း စိုက်ပျိုးနိုင်သည်။

Grown in moist and cold localities in Myanmar.

ပွင့်/သီးရသော်(Flowering/Fruiting Period) : ဩဂုတ်-စက်တင်ဘာလ

August-September

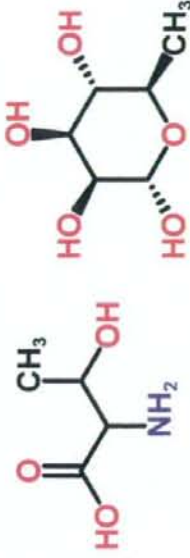
Uses: Anaemia, Flactulence, Impotency, Stones in vital organs, Phlegm, Inflammation of body joints.

2. *Asparagus officinalis* Linn.

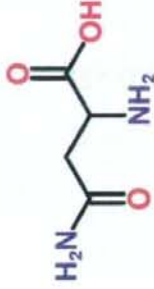
Chemical Constituents

Asparagins, seriac, threonine, prolase, glycine, β -sitosterol, smilagenin, 5-methoxymethylfurfural, rhamnose.

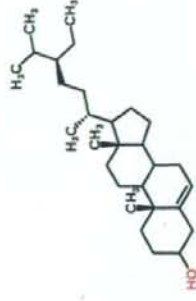

Threonine

Rhamnose

Asparagine

β -sitosterol

ကနုနို့ (အရိုင်း) (Kanakho-wild)

Croton tiglium L.

မျိုးရင်း (Family) EUPHORBIACEAE

- အင်္ဂလိပ်အမည် (English Name) : Purging Croton
- ရှမ်းအမည် (Shan Name) : Mai Khang
- မွန်အမည် (Mon Name) : Sot Mainet Hpau
- ဟိန္ဒီအမည် (Hindi Name) : Jamal gora

- အပင်ပုံသဏ္ဍာန် (Habit) : ရွှံ့ပင် (Shrub)
- အသုံးချသည့်အစိတ်အပိုင်း (Part Used) : အစေ့နှင့်အပွေ့ထုတ်သောအဆီ

(Seeds and oil extracted from seed)

ဆေးဖက်ဝင်ခြင်း (Medicinal)

ဝမ်းသက်ဆေးပင်ဖြစ်သည်။
 အစေ့နှင့် အဆီ - ဝမ်းကိုက်ဝမ်းနာရောဂါ၊ ခွဲသလိပ်၊ ဝေလချွန်ခြင်း၊ အစာ အိပ်ရောဂါ၊ အဆစ်များ ကြော့ရည်ရွက်ကိုက်ခဲခြင်းတို့ကို သက်သာပျောက်ကင်းစေပါသည်။

ပေါက်ရောက်သည့်အသေများ (Distribution)

ပူရိတ်တွင်ရှိသောနေရာများတွင် အရိုင်းပေါက်ရောက်သည်။ Grown wild in hot and moist places.

ပွင့်/သီရဆီ (Flowering/Fruiting Period) : ဇူလိုင်-စက်တင်ဘာ

ဩဂုတ်-နိုဝင်ဘာ

July - September

August - November

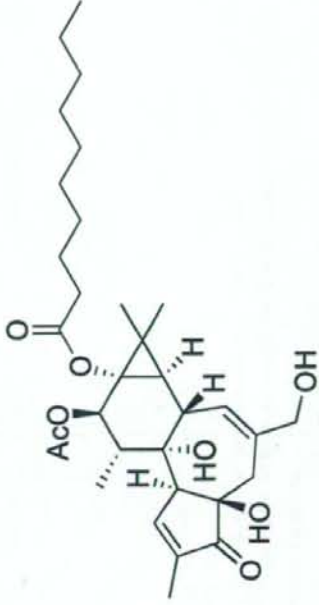
Uses: Purgative, Dysentery, Phlegm, Stomach diseases

3 *Croton tiglium* L.

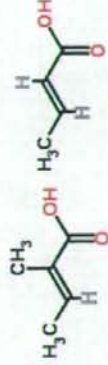

Chemical constituents

Seeds: tigliic acid, crotonic acid, crotonoside. Croton oil, tetradecanoil phorbol acetate, 12-O-Acetylphorbol-13-decanate

12-O-Acetylphorbol-13-decanate

Tiglic acid

Crotonic acid

ကုလားဖျက်ပင် (Kala-myetsete)
***Cardiospermum halicacabum* L.**
 ဖျိုးရင်း (Family): **SAPINDACEAE**

- အင်္ဂလိပ်အမည် (English Name) : Balloon vine, Winter cherry, Heart's pea, Black liquorices
- မွန်အမည် (Mon Name) : Moot maiboa
- အပင်ပုံသဏ္ဍာန် (Habit) : နှာဖောင်းပြင်းဖွယ်တက်ပင် (Climber with Tendril)
- အသုံးရသည့်အစိတ်အပိုင်း (Part Used) : ဖွပ်ပေါင်း (5 potent parts)

ထေးကော်ဝင်ပြင်း (Medicinal)

- ကုလားဖျက်ပင်သည် မီးသည့် အားရှိပေသည်။ အသက်ရှည်ပေးအခြေမံ ထပ်ရှာသည်။
- ကုန်ပစ္စည်းအားကော်ပိုင်ကာ ဆီဖျာ ဆီအနည်း ဆီအားပိုင် အညောင်းကုရောဂါတို့ကို ဖျောက်ပေးသည်။
- ထပ်လျက်နှင့် နှာဖောင်းပင်က ဖျက်ပင်ရောဂါ၊ သားအိမ် ရောဂါ၊ နှလုံးရောဂါ၊ ဖောရောင် ကိုက်ခတ်ရောဂါ၊ ပြင်းသန်ရောဂါတို့ပျောက်သည်။ လှူအနည်းငယ်နှင့် ရော၍ ဖျက်ပင်ပင်ပင်က ဖျက်ပင်ရောဂါများပျောက်သည်။
- ပြောင်းရည်ကို သန့်စင်ဆန်းဆေးပြီးလျှင် ဖျား ညှစ်ပေး တင်ပတ်ပင် တက်ပြန်ပျောက်သည်။ မီးယပ်ပြွေ နီကွက်များ လည်း ပျောက်သည်။
- ပြားသွေးဖြူရောင်ရော၍ နှာဖျားအခြေမံပေးသည်။ ပြောင်းရည်ကို အဖို့သစ်များဖွားဖွားဖန်စေရန် သုံးသည်။

ပေါက်ရောက်ရာဒေသ (Distribution)

ပြန်ပေါက်အနံ့အငြားတွင်ပေါက်ရောက်သည်။ Widely distribute in Myanmar.

ဖွင့်/သီးရာသီ (Flowering/Fruiting Season) :

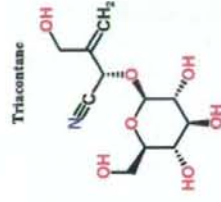
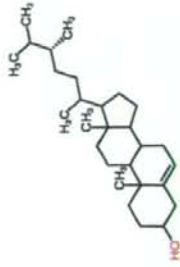
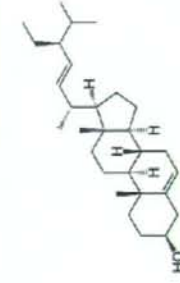
Uses: Stranguli, and urinary diseases, Gonorrhoea, Hot burning sensation during urination, (Urthritis), Good for eyes, Pile, Uterus disease, Heart disease, Ringworm, Sweatfungi, Acne, Freckles, Menstrual disorder, Regulates menstruation.

4 *Cardiospermum halicacabum* Linn.

Chemical constituents

Saponin, Cyaanogenic glycoside, Cyanolipides, β Sitistrol, Campestral, β - Amiryra, Cycloartenol, Tritriacontane, Lupen-3- β -olo, Lupan-3- β -olo

Cardiospermin

Reference

Phytotherapy Research, vol.10, S192-S194(1996)

ကုံကော် (Gangaw)
Mesua ferrea Linn.

မျိုးရင်း (Family) : HYPERICACEAE

- အင်္ဂလိပ်အမည် (English Name) : Cobra's saffron
- ဟိန္ဒီအမည် (Hindi Name) : Nāgkeshar
- ကချင်အမည် (Kachin Name) : Maiting (my)
- ကရင်အမည် (Kayin Name) : Kaw-ta-nok
- မွန်အမည် (Mon Name) : Ar Gunui; Jai-nool
- ရှမ်းအမည် (Shan Name) : Kam-kan (Mai)

- အပင်ပုံသဏ္ဍာန် (Habit) : အပင်ကြီး (Tree)
- အသုံးပြုသည့်အစိတ်အပိုင်း (Part Used) : အပွင့်၊ ဝတ်သံ၊ အစုတ်၊ အမြွင်း၊ အခေါက်နှင့်အဆီ (Flower, anther, Seed, Root, Bark and Oil)

- ဆေးပင်ဝင်ခြင်း (Medicinal)**
- အပူမလောင်ခြင်းနှင့် ခူလာသွေးကူး အဆိပ်ရှိပြင်းစေ သည့် အစာအိမ်မကောင်းခြင်း၊ ငွေ့ထွက်ဖျားခြင်း၊ ချောင်းဆိုးခြင်း၊ သလိပ်ဖျားခြင်းပျောက်ကင်းစေသည်။
 - အတွတ်ကြီးသောအဖျား၊ ဦးခေါင်းညှိုးလွှဲဝင်သောအဖျား၊ မီးယပ်သွေးလျှိုခြင်း၊ ဝတ်သံသန့်ရှင်းခြင်း၊ ခြေပုံခြေခွံ ခူလာသွေးကူး မီးယပ်ထွက်ပါ၊ အခြားအပင်တွင်းပေါက် သောအပူဖျား၊ ယားဖျားကိုသက်သာပေးပါသည်။
 - အားမခံခြင်း၊ ဝတ်သံ၊ ယားဖျား အနာပျက်ခြင်း၊ အဆိပ်အမြွင်းစုတ်ထွက်ပါ၊ ယားဖျား အနာပျက်ခြင်း၊ တို့ကိုသက်သာပျောက်ကင်းစေသည်။

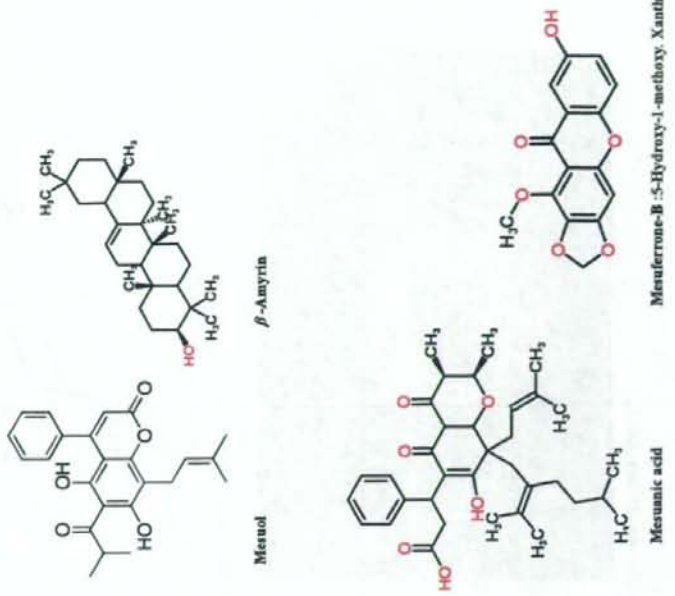
ပေါက်ရောက်သည့်နေရာများ (Distribution)
မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့အပြားတွင်ပေါက်ရောက်သည်။ အထူးသဖြင့် အောက်မြန်မာနိုင်ငံ တွင်တွေ့ရသည်။
Found growing in all over Myanmar especially in Lower Myanmar.
ပွင့်/သီးရာသီ မတ်-ဇူလိုင်/ဩဂုတ်-စက်တင်ဘာ
(Flowering/Fruiting Season) March-July/ August-September

Uses: Good for burns, Gonorrhoea, Poison antidote, Phlegm, Menstrual disorder, Purigo, Inflammation of joints, Over sweating, Migraine.

5 *Mesua ferrea* Linn.

Chemical constituents
Mesuferone-A and B, mesuaferrrol, mesuamic acid and β -amyrytin, and β -sitosterol.

ကင်ပိန် (Gin-Pe)

Basella alba L.

Cited as: *Basella rubra* L.

မျိုးစု: (Family) : **BASELLACEAE**

အင်္ဂလိပ်အမည် (English Name) : Indian Spinach

အပင်ပုံသဏ္ဍာန် (Habit) : ဖင်ပျဉ်း (Herb)

အသုံးပြုသည့်အစိတ်အပိုင်း (Part Used) : အရွက်၊ အမြစ် (Leaf, Root)

ဝေဖန်စေခြင်း (Medicinal)

အေး၊ ဖျိ၊ ဖန်သောဆေးပင်ပင်

- အရွက်ဖျတ်သောအစိတ်အပိုင်းသည် အပူဒဏ်၊ ယားဒဏ်၊ နှစ်ခြင်း ဖျတ်စေသည်။ အပူဒဏ်အေး၊ ဖျိပေးသော ဆေးပင်ပင်ဖြစ်သည်။ အပူဒဏ်၊ ယားဒဏ်၊ နှစ်ခြင်း ဖျတ်စေသည်။ ကိုယ်ခန္ဓာအစိတ်အပိုင်းဖြစ်သည့် အရွက်၊ အမြစ်ကို ဖျတ်စေသည်။

- အမြစ် - သည်းခြေဆေးကိုဖျတ်စေသည်။

ပျက်စီးခြင်း (Distribution)

အပူဒဏ်အေး၊ ဖျိပေးသော ဆေးပင်ပင်ဖြစ်သည်။ Grown in hot localities in Myanmar

ပွင့်/သီးရာသီ (Flowering/Fruiting Period) :

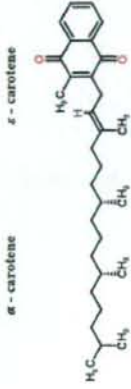
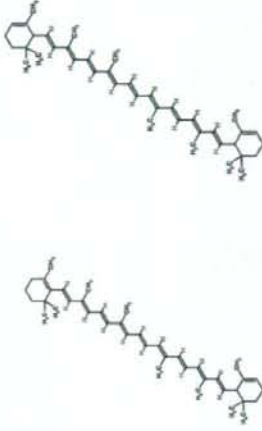
Uses: Puritis, Eczema, Gonorrhoea, Constipation during pragnanacy, Diseases due to Bile, Spleen diseases.

8 *Basella alba* L.

Chemical Constituents

Mucilage, Iron, Iodine, fluorine, organic acids, vitamin-K, carotenoids; α , β , γ , δ and ϵ - carotenes
Triterpene Oligoglycosides, Basellaspoinins A, B, C, and D

ကန့်ချပ်ဖြူ (Kant-gyok-phyu)

Plumbago zeylanica L.

မျိုးစု: (Family) **PLUMBAGINACEAE**

- အင်္ဂလိပ်အမည် (English Name) : Ceylon lead-wort,
White lead-wort
- မွန်အမည် (Mon Name) : Tanah-Con-Kamor
- ဟိန္ဒီအမည် (Hindi Name) : Chitrak
- အပင်ပုံသဏ္ဍာန် (Habit) : ချုံပင် (Shrub)
- အသုံးပြုသည့်အစိတ်အပိုင်း (Part Used) : အမြစ်၊ အစေ့၊ အခေါက်
(Root, Seed, Bark)

ဆေးကုသရန် (Medicinal)

- အပင်အပေါ်အကျိုးပြုသည့် ဝမ်းဗျားရောဂါ
- အစေ့အပေါ်အကျိုးပြုသည့် ရင်သားရောဂါ
- အမြစ်အပေါ်အကျိုးပြုသည့် ဝမ်းဗျားရောဂါ၊ အစေ့အပေါ်အကျိုးပြုသည့် ဝမ်းဗျားရောဂါ

ပေါက်ရောက်သည့်နေရာများ (Distribution)

မိမိနိုင်ငံအတွင်း အောက်တွင်ပေါက်ရောက်သည်။ မိုးကုတ်ရေလျှောက်သည့် နေရာများတွင် ပြန့်ပွားစွာ ပေါက်ရောက်သည်။ Grown under the trees in forests in moist and cool places. Also cultivated.

ပွင့်/သီးရာသီ (Flowering/Fruiting Period) : နိုဝင်ဘာ-ဧပြီလ
November – February

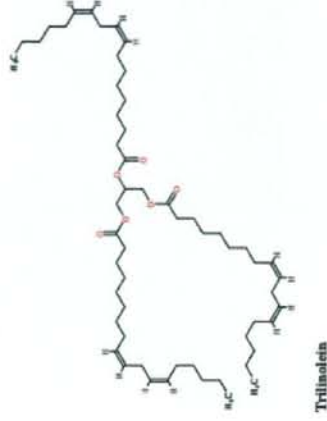
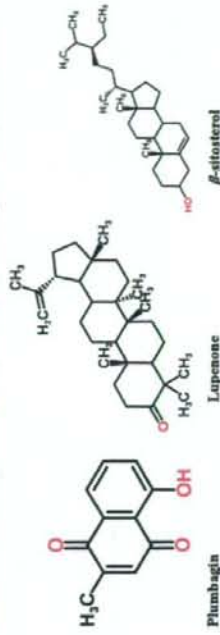
Uses: Diarrhoea, Skin diseases, Leucoderma, Leprosy, Menorrhagia

10 *Plumbago zeylanica* Linn.

Chemical constituents

Plumbagin, β -sitosterol, β -sitosterol-3 β -glucopyranoside, β -sitosterol-3, β -glucopyranoside-6'-O-palmitate, lupenone, lupenol acetate, and trillinolein.

ကိုယ်ရံကြီး: (Ko-yan-gyi)

Crinum asiaticum L.

မျိုးရင်း: (Family) **AMARYLLIDACEAE**

အင်္ဂလိပ်အမည် (English Name) : Poison bulb
 ဟိန္ဒီအမည် (Hindi Name) : Nadamni

အပင်ပုံသဏ္ဍာန် (Habit) : ယင်းပျော့ (Herb)

အသုံးပြုသည့်အစိတ်အပိုင်း (Part Used) : အရွက်၊ အမြစ်၊ အဝေ
 (Leaf, Root, Seed)

ဆေးကုသခြင်း (Medicinal)

- အပင်သည် ဖူး ဝမ်း သီးနှံအဆိပ်ကင်းပြုပေးနိုင်သည်။
 အမြစ် - အော့အန်ခြင်း၊ အပြန်ပျက်ခြင်း၊ အဆိပ်ပြင်းသည် အဆိပ်ပြင်းသည် အဆိပ်အပြစ်များကိုလျှော့ချပေးနိုင်သည်။
- ဥ (ကိုင်းစက်) - ဝမ်းပျော့ ဆေးထုတ်ခြင်း၊ သန်ကျော့ဆေး၊ ဆီး/ဝမ်းဗိုက် ရောဂါများအပင်
- အရွက် - ဖေးသလိပ်ရောဂါ၊ သီးရောဂါများ။
- အဝေ - ခန္ဓာ၊ နားကုတ်၊ နားနာရောဂါများ။
- ဝမ်းဗိုက် - ရာသီသွေးမမှန်ခြင်းတို့အတွက်သုံးသည်။

ပေါက်ရောက်သည့် နေရာများ (Distribution)

မြန်မာနိုင်ငံတွင်အနှံ့အပြားပေါက်ရောက်သည်။ Grown in all parts of Myanmar

ဖွင့်/သီးရာသီ (Flowering/Fruiting Period) : တစ်နှစ်ပတ်လုံးဖွင့်သီးသည်။
 Throughout the year

Uses: Anti-vomittant, Antidote for poison, Rheumatoid, Arthritis, Flactulence, Menstrual disorder, Whitlow, Leprosy.

13 *Crinum asiaticum* L.

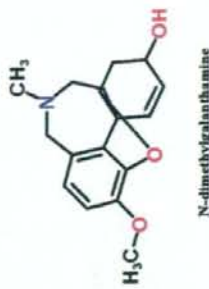
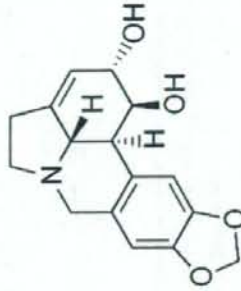

Chemical Constituents

Lycorine, 1,2-*β*-epoxyambellin, crinamine, N-dimethylgalanthamine, hamayne,

siguanaesterol, cycloartenol, crinasiatine,

Lycoridine, 3-acetylhamayne, 6-hydroxycrinamine, hamayne, 6-methoxycrinamine

Reference

Young Ho Kim, Eun Jung Park, Mi Hyun Park, Uranchimeg Badarch, Cirma Moges Woldemichael and John Albert Beutler, "Crinamine from *Crinum asiaticum* var. *jaпонicum* Inhibits Hypoxia Inducible Factor-1 Activity But Not Activity of Hypoxia Inducible Factor-2", Biol. Pharm. Bull., Vol. 29, 2146-2142 (2006).

ကျောက်ဖရုံပင် (Kyauk-Hpayon)

Benincasa hispida (Thumb) Cogn.
 ဖျိုးရင်း (Family) CUCURBITACEAE

- အင်္ဂလိပ်အမည် (English Name) : White Pumpkin; Wax gourd
 ရှမ်းအမည် (English Name) : Mak-Pak-Pein
 အပင်ပုံသဏ္ဍာန် (Habit) : တစ်နှစ်ပင်ပင် (Climber)
 အသုံးအဆောင်အစိတ်အပိုင်း (Part Used) : အပွင့်၊ အသီး၊ အစုတ်
 (Flower, Fruit, Seed, Root)

စေ့အစိတ်ပိုင်း (Medicinal)

- ကျောက်ဖရုံပင် ဖျိုးရင်း ငန်သောရောဂါသည်။ အားကိုးစေသည်။
 အပွင့် - ကာလဝမ်းအတွက်ကောင်းသည်။
 အသီး - အညှို့လုပ်ပြီးသောက်ပါက အဆုတ်ရောဂါကြောင့် သွေးအေးခြင်းနှင့် အားနည်းခြင်းကိုပျောက်စေသည်။ သီးဆီမရောင်။
 ကျောက်တည်ရောဂါလည်းပျောက်စေ သည်။ ဝက်ဖျိုရောင်၊ လေဖျာရောင်တို့အတွက် လည်း အသုံးပြုသည်။
 - သန်ကျဉ်းအေးပြီးသုံးသည်။
 - အဖျန်ကိုလေဖျာနှင့်ရောသောက်ပါက ချောင်းဆိုး ပန်းနာ၊ ရင်ကျပ်ရောင်ပျောက်သည်။
 - ကျောက်ဖရုံပင်၊ ဟင်း၊ ဖရုံစေ့လှော်

ပေါက်ရောက်သည့် ခေသနာ (Distribution)

မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့အပြားတွင်ပေါက်ရောက်သည်။ Grown all over Myanmar.

ပွင့်/သီးရာသီ (Flowering/Fruiting Season) : ဇွန်/ဇူလိုင် မှ ဇူလိုင် (၆၀) မှ ဇူလိုင် (၁၀၀) အတွင်းသီးပွင့်သည်။

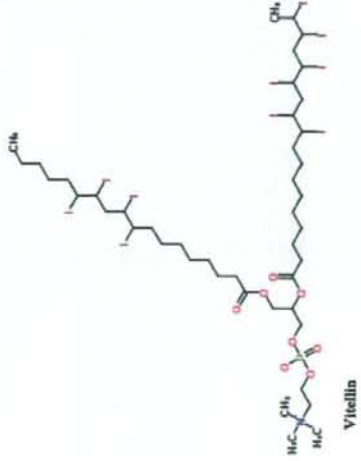
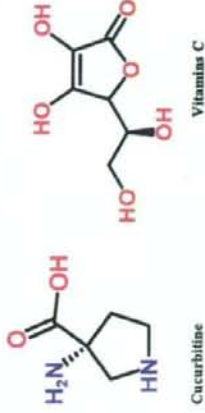
Uses: Cough, Asthma, Cholera, Diabetes, Epilepsy, Tapeworm, Antidote for poison, Tiredness and vomiting of blood due to lungs disease, Stone in urinary bladder, Flactulence, Chest congestion.

14 *Benincasa cerifera* (Thumb.) Cogn.

Chemical Constituents

Amino acid, mucias, mineral salts, starch (32%), vitamins B and C, fixed oil (44%), cucurbitacin, acid resin, myosin, vitellin, sugar (4%)

ကြက်ဆူ (Kyet-su)

Ricinus communis L
 ချိုရင်း (Family) EUPHORBIACEAE

- အင်္ဂလိပ်အမည် (English Name) : Castor oil plant
- ကချင်အမည် (Kachin Name) : Shapawing
- မွန်အမည် (Mon Name) : tanah Toung Toon
- ဟိန္ဒီအမည် (Hindi Name) : Mai-kong-leng
- အပင်ပုံသဏ္ဍာန် (Habit) : ချုံပင် (Shrub)
- အသုံးရသည့်အစိတ်အပိုင်း (Part Used) : အရွက် အစေ့ အစေ့ဆီ (Leaf, Seed, Oil)

ဆေးကုသရန် (Medicinal)
 ပုဒ္ဓိပါဆက်သက်အရသာရှိ၏။ ဝမ်းဗီးကို ထောက်ထိရန် ဝမ်းကိုသက်စေ၏။
 - မြေကောက်ခြင်း၊ အနားခံစေစေ၊ လေထုတ်ပေး၊ ဆီးအိမ် ချောင်း၊ လည်ချောင်းနား သည်းမိခြင်း၊ ကပ်ကပ်ခြင်း၊ လေချွင်း အဖျား၊ ချောင်းဆိုး၊ ဝမ်းဗိုက် ချောင်း၊ ဝမ်းနား၊ နှုတ်၊ ဝမ်းကိုက်
 - ဝမ်းချွင်း ဆုံးသန့်စေစေ၊ ဝမ်းဗိုက် ဝှက်ရိုက်စားရ အဆိပ်ပြင်သည့်။

ပေါက်ရောက်သည့်အသေများ (Distribution)
 မန္တလေးတိုင်း၊ မင်္ဂလာတိုင်း၊ ရန်ကင်းတိုင်းတွင် ပေါက်ရောက်သည်။ သမန္တ ဝိုင်းကို နှစ်သက်သော်လည်း ပြင်သေသာစရာများတွင် တွေ့နိုင်သည်။ ပြင်သေများ ကမ်းနားတိုင်းအလောက်ပေါက်သည်။
 Grown in Mandalay & Sagaing Division and also in Shan States. Prefer sub-tropics but can be found in hot places. They grow wild near river, stream banks.
 ရင့်/သီးရာသီ (Flowering/Fruiting Period) : အောက်တိုဘာ-ဧပြီ
 October - May

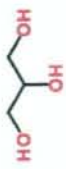
Uses: Constipation, Purgative, Urinary bladder trouble, Leprosy, Fluctulence, Bile diseases, Dysentery, Asthma

15 *Ricinus communis* L

Chemical constituents

glycerides of ricinoleic acid, isoricinoleic acid.
 Toxic protein, ricin, Ricin ; glycosylated heterodimer of approximately 60-65 kDa.

Glycerides of ricinoleic acid